

Mineva 200 let od začetka bančništva v Sloveniji

Ljubljana, 4. november 2020: Tradicija slovenskega bančništva je spoštljivo dolga. Na današnji dan, pred dvesto leti, je bila ustanovljena Kranjska hranilnica, kar po mnenju zgodovinarjev pomeni začetek bančništva v Sloveniji. Ta pomemben in častitljiv jubilej je priložnost, da skozi perspektivo dvestoletne zgodovine poglobimo poznavanje in razumevanje bančne panoge, ki predstavlja zelo pomemben del gospodarske zgodovine Slovenije.

Kranjska hranilnica je bila prvi moderni denarni zavod v Sloveniji in tudi znak prihajajoče kapitalistične dobe. Zaživela je le leto dni za dunajsko hranilnico. Kranjska hranilnica je v 125 letih delovanja, do likvidacije ob koncu druge svetovne vojne, močno zaznamovala slovenski prostor in gospodarstvo. Od leta 1862 dalje so se predvsem na področju današnje Štajerske pričele ustanavljati tudi druge hranilnice, značilne predvsem za mesta. Na podeželju pa so se začele oblikovati zadruge, ki so se združevale v Zadrुžne zveze.

1. oktobra 1889 je začela z delom Mestna hranilnica Ljubljanska. Njen hiter razvoj je sovpadal z dejstvom, da je Ljubljana v tem času že postala politično in kulturno središče Slovencev. Relativno hitra ekonomska modernizacija, zlasti po potresu 1895, pa je iz Ljubljane naredila tudi gospodarsko in finančno središče. Slovenska narodna zavest in odpor proti nemški nadvladi ter dobro poslovanje so povzročili odliv vlog iz drugih hranilnic v tuji lasti. Mestna hranilnica se je ob podpori slovenskih političnih elit začela jasno profilirati, ne samo kot mestna, temveč tudi kot osrednja slovenska finančna ustanova.

Med obema vojnama je bila med hranilnicami največja Mestna hranilnica ljubljanska (37 odstotkov), sledila je Kranjska hranilnica (20 odstotkov) in za njo Mestna hranilnica Maribor

(10 odstotkov). Med bankami sta bili za Ljubljansko kreditno banko, Zadružna gospodarska banka in Creditanstalt.

Med 2. svetovno vojno je bil zametek slovenskega bančništva uničen oziroma inkorporiran v bančne sisteme okupatorjev. 12. marca 1944 je bil na svobodnem ozemlju v Črnomlju ustanovljen Denarni zavod Slovenije, unikum okupirane Evrope.

Pred vojno vzpostavljen bančni sistem hranilnic in zadrug je med 2. svetovno vojno in po njej skoraj popolnoma razpadel. Decembra 1945 sta se poti Mestne hranilnice ljubljanske in

Kranjske hranilnice združili. Iz združene Mestne hranilnice ljubljanske, Komunalne banke in Splošne gospodarske banke je nastala Kreditna banka in hranilnica Ljubljana, ki se je leta 1970 preimenovala v Ljubljansko banko.

Po vojni pomembne spremembe v bančništvu beležimo šele od srede šestdesetih let. Komunalne banke so preimenovali v poslovne banke. Poslovale so kot investicijske in komercialne banke ter kot hranilnice. Če so našle poslovni interes, so lahko poslovale na področju cele Jugoslavije.

Sedemdeseta leta so bila s stališča bančništva težavna. Nastopila je obsežna reorganizacija gospodarskega življenja na ideoloških predpostavkah t. i. »dogovorne ekonomije«, kot finančni sektorji podjetij so uvedene združene, temeljne in interne banke. Zaradi zaukazanih združevanj je v osemdesetih nastala ena sama banka in sicer bančni sistem Ljubljanske banke-Združene banke, ki je bil z 22 temeljnimi bankami drugi največji sistem v takratni državi.

Devetdeseta leta sta zaznamovali reorganizacija in sanacija socialističnega bančništva ter predvsem bliskovit razvoj bančnih storitev, brez katerih si sodobnega bančništva danes ni moč predstavljati.

Ob tej pomembni obletnici je luč sveta ugledala tudi knjiga 73000 dni, ki je nastala v sodelovanju med Novo Ljubljansko banko in Inštitutom za novejšo zgodovino. Knjiga nudi vpogled v sicer slabo raziskano bančno zgodovino in bo zagotovo pomemben del zbirke nastajajočega Muzeja bančništva Slovenije. Nedvomno pa predstavlja tudi zgovoren popis dejstev o dolgi in zahtevni poti razvoja bančništva ter bančne tehnologije, pri čemer pa ni moč zaobiti vloge posameznikov, ki so zmogli pogum in zagnanost za velike korake za razvoj bančne panoge ter družbe nasploh.

Združenje bank Slovenije
Ljubljana, 4. november 2020